

LAPSIPERHEIDEN ETUJÄRJESTÖ RY

Barnfamiljernas Intresseorganisation rf

STM:N KUULEMISTILAISUUS PERHEVAPAAUUDISTUKSEEN LIITTYEN 25.2.2020

Arvoisa rouva ministeri,
Kunnioitetut kollegat,
Hyvät naiset ja herrat,

Käsite ”perhevapaa” on ymmärrettävä ja määriteltävä oikein:

Perhevapaa merkitsee vanhemmille vapautta hyvään elämään toistensa ja lastensa kanssa. Lapsille perhevapaa merkitsee hyvää elämää vanhempiensa ja sisarustensa kanssa. Hyvä elämä lasten kanssa on suomalaisten korkein arvo ja tärkein tavoite sekä onnen ja jatkuvuuden lähde. Tätä aarretta on meidän varjeltava.

Perhevapaan Ei tule yhteiskuntapolitiikassa merkitä jostakin myönnettyä väliaikaista lupaa olla poissa palkkatyöstä. Hyvinvoiva ja vapaa ja liialta painostukselta välttynyt lapsiperhe tuottaa – muun hyvän ohella – yhteiskunnalle ja taloudelle välttämättömät uudet sukupolvet. Näin lapsiperhettä – äitiä, isää ja lapsia – on sosiaalipolitiikassa kohdeltava päämääränä, yhteiskunnan ”ensimmäisenä liikuttajana” – ei välineenä, ei työvoimatavaran välivarastona.

On yleisen edun mukaista, että esityksessä on jätetty leikkaamatta kotihoidon tukea ja äitien käytössä olevia vapaita. Sen, miten perhevapaat jaetaan, tulee olla perheen itsensä päätettävissä. Lapsiperheiden Etujärjestö on huolissaan siitä, ettei esitys selkeämmin perustu perheen omaehtoiseen vapauteen, vaan se on näennäisesti vanhempikeskeinen ja piiloisesti myös työmarkkinapoliittinen, jopa ideologinen. Lapsiperheiden Etujärjestö pitää hämmästyttävänä sitä, ettei perhevapaaudistuksen pohjamallissa ole sisällytetty syntyvyyttä merkittävästi edistäviä toimenpiteitä, vaikka ikärakenteen ja huoltosuhteen vääristymät murtavat jo hyvinvointivaltion rahoituspohjaa.

Perhevapaaudistuksen jatkovalmistelussa tulee korjata seuraavat asiat:

1. Vanhempainpäivärahan tulee olla kohdennettu lapselle, ei vanhemmalle. Perhevapaaudistuksen tavoitteena on edistää lapsen edun toteutumista ja perheiden hyvinvointia. Jotta tämä tavoite voisi toteutua, uudistuksessa tulee turvata lapsen oikeus oman vanhemman hoivaan riippumatta vanhempien työ- tai opiskelutilanteesta.

Vanhempainpäivärahamallin luonnoksessa yksinhuoltajavanhemmalla on oikeus käyttää molempien vanhempien vanhempainrahakiintiöt. Jotta uudistus edistäisi lapsen edun toteutumista ja perheiden hyvinvointia, myös kahden huoltajan perheissä tulee olla mahdollisuus luovuttaa kaikki vanhempainrahapäivät toiselle vanhemmalle.

LAPSIPERHEIDEN ETUJÄRJESTÖ RY

Barnfamiljernas Intresseorganisation rf

2. Vanhempainvapaita tulee voida käyttää yhtä aikaa sekä joustavasti vuorotellen lasten hoidon tukien kanssa – myös yksittäisinä päivinä ja osa-aikaisesti. Lapsen ollessa pieni äidin ja isän tulee voida pitää vanhempainvapaata yhtä aikaa vapaasti valitsemina jaksoina. Tämä parantaisi perheiden hyvinvointia ja arjen haasteita, kun perheet pystyisivät hyödyntämään yhtäaikaista perhevapaita silloin, kun tuelle on suurin tarve.
3. Minimivanhempainpäiväraha tulee nostaa tasolle, jolla lapsitoiveet voivat toteutua nykyistä merkittävästi paremmin. Synnytystä edeltäviin ansiotuloihin perustuva vanhempainrahajärjestelmä ohjaa lykkäämään ensimmäistä lasta sellaiseen elämänvaiheeseen, jolloin opinnot on suoritettu loppuun ja asema työelämässä on turvattu. Tämä näkyy ensisynnyttäjien keski-ikäen nousemisena reilusti yli biologisesti suosiollisimman iän ja vaikeuttaa toivottuun lapsilukuun pääsyä sekä alentaa syntyvyyttä. Perhevapaita tulee uudistaa niin, että myös opiskelun ja perheen yhdistäminen helpottuu.
4. Kotihoidon tuki tulee korottaa vähintään minimivanhempainrahan tasolle. Kotihoidon tuen taso on jälkeenyäännyt ja sen nostaminen voisi vaikuttaa positiivisesti syntyvyyteen, sillä kotihoidon tukea saaneiden naisten todennäköisyys kolmannen lapsen saamiseen on 18% korkeampi kuin niiden, jotka eivät ole saaneet kotihoidon tukea.

Tasa-arvon kannalta olennaista on kotivanhempain aseman vahvistaminen. Lasten hoitaminen kotona tulee tunnustaa työksi ja antaa sille kuuluva arvo. Lasten hoitaminen on toimeliaisuutta parhaimmillaan ja perheille on varmistettava perusturva lasten kotihoidon ajaksi sekä asianmukainen eläkekertymä. Kansainvälinen työjärjestö ILO linjasi jo vuonna 2013, että palkaton työ tulee tehdä näkyväksi.

Lapsiperheiden Etujärjestö on esittänyt, että Tasarahamallista tehtäisiin valtakunnallinen kokeilu. Tasarahamallissa perheiden erilaisia ratkaisuja tuetaan yhtä paljon, eikä tuki ole sidoksissa vanhempain työssäkäyntiin tai opiskeluun. Tasarahalla perhe voi ostaa päivähoitoa, palkata lastenhoitajan tai käyttää rahan perheen toimeentulon turvaamiseen työajan lyhentyessä tai kotivanhemmuuden aikana. Tasarahamallissa jokainen lapsi ja perhe on yhtä arvokas.

Kokeilulla saisi arvokasta tietoa siitä, miten aito valinnanvapaus ja joustava lastenhoito- ja perhevapaaajärjestelmä vaikuttaisi lapsiperheiden keskinäiseen tasa-arvoon, hyvinvointiin sekä syntyvyyteen. Perheet haluavat tutkimusten mukaan joustoja ja aidon vapauden valita. On tärkeää, että järjestelmää kehitetään edelleen lasten ja erilaisten perheiden tarpeista lähtien. Olemme mielellämme mukana perhevapaaudistuksen jatkovalmistelussa.